[א] והרי זריקה דלא כתב ביה אלא כהונה ותנן זרק בשמאל פסול ולא פליג ר' שמעון אמר [ב]אביי פליג בברייתא דתניא [ג] קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר זרק בשמאל פסול ורבי שמעון מכשיר ואלא הא דאמר רבא יד יד לקמיצה למה לי מכהונה נפקא חד לקומץ [ד] וחד לקידוש קומץ [ה]לרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ ולמאן דאמר נמי דבעי קידוש קומץ [ו] לר' שמעון [ז]ובשמאל אכשורי מכשר יד יד דרבא למה לי אי לקמיצה גופה אליבא דר' שמעון מדר' יהודה בריה דר' חייא נפקא [ח]דאמר [ט] ר' יהודה בריה דר' חייא מאי טעמא דר"ש דאמר קרא [א]קדש קדשים היא כחטאת וכאשם בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם לא נצרכא אלא לקומץ דמנחת חוטא סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר רבי שמעון שלא [י]יהא קרבנו מהודר כי קמיץ לה נמי בשמאל תתכשר קמשמע לן: [יא]קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח

או

פליג בברייתא. וה"ה [ו] למתניתין. ולי קשיא ליתיב מקמילה דלא כתיב אלא כהונה ותנן (לעיל דף ו.) קמץ בשמאל פסול ולא פליג רבי שמעון תריץ היינו טעמא דלא פליג במנחה כדאמרינן לקמן דנפקא ליה דשמאל [ז] פסול מקדש קדשים היא [ח](כמנחה) כחטאת וכאשם: **מכהונה נפקא.** דהא כתיב בה[ט] וקמץ הכהן ואמר רבא לעיל [ע"א] לרבנן דהיכא דכתיב אצבע או כהונה אינו אלא ימין יד יד למה לי: **לקידוש קומץ.** (א) דכי מקדש לקומץ בכלי יתנהו בימינו לתוך הכלי: **ולרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ.** בפ"ג (לקמן כו.) דקתני שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר [ח] ופליגי תרי אמוראי לקמן בגמ' [שם] ר' ינאי ור' נחמן בר יצחק חד אמר טעמא דרבי שמעון דלא בעי מתן כלי [ט] דכיון דקמץ מכלי שרת מעלהו ומקטירו אפי' במקידה של חרס וחד אמר הכל מודים בקומץ שטעון קידוש והא דמכשר ר' שמעון שלא בכלי שרת [י] בהקטרת המנחה[ס] קאמר והיינו דקפריך ולרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ כדמפרש רבי ינאי ולרב נחמן [יא] דאמר נמי ר' שמעון בעי קידוש קומץ בשמאל שמעינן ליה דמכשיר ר' שמעון לקידוש קומץ כדאמרינן לקמן בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם: **יד יד דרבא למה לי אי לקמילה גופה.** דתיהוי בימין דלרבי שמעון לא נפקא ליה מכהונה כדאמרינן לעיל [ע"א] לרבי שמעון כהונה בעיא אצבע: **מאי טעמא דרבי שמעון.** דאמר שלא בכלי שרת [יב] עובדה כשרה בפ"ג (לקמן כו.): [יג] **קדשי קדשים וגו'.** במנחה כתיב: **בא לעובדה ביד.** שלא קידש קומץ בכלי אלא קמץ והילך והקטיר בידו עובדה בימין [יד] [י]כחטאת [דחטאת] לגבי בימין היא דכתיב בה אצבע וכהונה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו (ויקרא ד): **לעובדה בכלי.** שקידש קומץ בכלי עובדה לקידוש קומץ בשמאל כאשם מצורע דכתיב ביה שמאל. אלמא מדאקשי לחטאת מהכא נפקא דכל עבודות מנחה הנעשות ביד ימין בעינן ויד יד למה לי: **לקומץ דמנחת חוטא.** איצטריך יד יד:

או

והרי זריקה כו' ותנן זרק בשמאל פסול ולא פליג רבי שמעון אמר **אביי פליג בברייתא.** תימה לאן זה [טו] בא במשנה בשום מקום ועוד הקשה ה"ר יעקב מאורלינ"ש אמאי [טז] פליג רבי שמעון נהי דלא כתב בה אלא כהונה מ"מ אתיא מהיקשא דזאת התורה דאמר לקמן בסוף התודה (דף פג.) ובזבחים פרק דם חטאת (דף צח.) מה חטאת אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית אף כל כו' ופריך ידו הימנית מדרבה בר בר חנה נפקא דלכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין ומשני כדי נסבה אי נמי סבר לה כרבי שמעון דכהונה בעיא אצבע משמע כהדיא דר' שמעון יליף שאר קרבנות מחטאת והשיב לו ר"ת דגרסינן הכא והרי מליקה כו' ותנן מלק בשמאל פסולה ומשנה היא בזבחים בפרק חטאת העוף (דף סח.) הכי תנן לה התם כל הפסולים שמלקו מליקתן פסולה ואינה מטמאה בגדים אבית הבליעה מלק בשמאל או בלילה כו' והש"ס הביאה בקוצר שכן דרך הש"ס לקצר כמה משניות והסופרים טעו כאן וכתבו במקום מליקה זריקה ועוד אמר ר"ת דאפי' גרסינן זריקה מצינן למימר דהאי תנא סבר כרבי שמעון אבל ר' שמעון לא סבר לה כוותיה דלא יליף ימין בזריקה בשאר קרבנות מחטאת וקשה לפר"ת דאפילו גרסי' [יז] [כ] דמלק על כרחין אמת הוא דמכשר ר' שמעון זריקה בשמאל כדמוכח בסמוך ומייתי לה בפרק קמא דזבחים (דף יג.) ופרק שני (דף כה.) מאי טעמא דרבי שמעון בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם והיינו בזריקת אשם שהוא בשמאל דבקבלה לא איירי דאפי' חטאת נמי לא בעי ימין בקבלה לרבי שמעון כדמוכח בפ"ב דזבחים (דף כד.) דאמר ר' שמעון וכי נאמר יד בקבלה כו' וצריך לתרץ דהאי תנא סבר לה כר' שמעון אבל ר' שמעון לא סבר לה כוותיה ואם תאמר לפר"ת [יח] אי נמי גרים מלק מליקה נפקא לן בפ"ק דחולין [יט] (דף כא.) מדכתיב ואת השני יעשה עולה כמשפט דדרשינן כמשפט חטאת בהמה מה חטאת בהמה אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית והתם נמי פריך ימנית מדרבה בר בר חנה נפקא ומשני [כ] [ל] דכהונה בעי אצבע ומהיקשא נמי דזאת התורה נפקי עופות למאן דלית ליה היקשא כמו שפירשתי בריש פירקין ויש לומר דמליקה שהיא כנגד שחיטה לא נפקא ובהזאה מיירי דבעיא ימין אי נמי ההוא תנא סבר לה כההוא תנא דפליג בפ"ב דזבחים (דף כד.) על ר' שמעון ופוסל קבלה בשמאל משום דקסבר מקרא נדרש לפניו ולאחריו ומוקי אצבע דכתיב גבי חטאת גם על קבלה ולדידהו ילפינן שפיר מליקה בימין מחטאת דקבלה לא [מ] שייך למילתא דליתא בעוף וילפינן מליקה אבל ר' שמעון דקאמר קבל בשמאל כשר ולית ליה ימין בחטאת בהמה אלא בהזאה לחודיה בעולת העוף נמי לא הוה בעי ימין במליקה אלא בהזאה דוקא ואם תאמר כיון דר"ש פליג במליקה א"כ מתניתין דזבחים פרק חטאת העוף (דף סח.) דמלק בשמאל כו' לא אתיא כרבי שמעון הא ע"כ כר"ש אתיא מדקתני סיפא או בלילה אינו מטמא בגדים אבית הבליעה ומפרש טעמא משום דכל שפסולו בקודש אינו מטמא בגדים כו' ומפרש בגמ' דכיון דהך שחיטה מתרת את האיסור פירוש שאם עלה לא ירד והיינו כר' שמעון דלר' יהודה נשחטה בלילה תרד דממעט לה מזאת היא העולה בפ"ב דזבחים (דף כז:) ויש לומר דההוא תנא סבר לה כר' שמעון בחדא [כא] ופליג עליה בחדא אי נמי אפילו ר' יהודה היה מודה בעופות דלא ירדו משום לילה כיון דהוה פסולו בקודש דלא כתיבי מיעוטי אלא בבהמה ואם תאמר דבריש המזבח מקדש (שם פג.) מפקי ר' עקיבא ור' יוסי הגלילי מעולה וכבשים דמזבח מקדש את הראוי לו ומאן דדריש מכבשים פוסל הרבה בעוף יותר מבהמה וי"ל דר' יהודה סבר כמאן דדריש מעולה ולא כבשים או משאר דרשות דהתם ורבינו שמואל מיישב גירסת הספרים ומפרש והרי זריקה דלא כתיבא בה אלא כהונה ותנן זרק בשמאל פסול [כב] ומכיון דתנא כל הזבחים שקיבל בשמאל פסול כל שכן זריקה שהיא עיקר כפרה ולא פליג רבי שמעון אלא אקבלה ואי הוה פליג אזריקה הוה ליה לאשמועינן כח דהיתירא דמכשר ר' שמעון בזריקה [כג] וכל שכן בקבלה וא"ת וכיון דילפינן אצבע דחטאת מג"ש [כד] כאצבע מצורע דהוי בימין היכי ילפינן ימין בשאר קרבנות מחטאת בהיקשא דזאת התורה הא פלוגתא דאמוראי היא בריש איזהו מקומן (זבחים נ.) אי דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקשא או לא ונרא' מתוך כך דלכל שכן דניחא הכי טפי דהכי פריך והרי זריקה דלא כתיבא ביה אצבע ולא פליג ר' שמעון ואע"ג דדרשינן ימין מהיקשא דחטאת הניחא למ"ד דבר הלמד מג"ש חוזר ומלמד בהיקשא אלא למ"ד אין חוזר ומלמד בהיקשא אמאי לא פליג ר' שמעון והשתא הא דמשני בחולין (דף כב.) סבר לה כר' שמעון דכהונה בעיא אצבע היינו כמ"ד חוזר ומלמד בהיקשא ואידך שנויא דמשני בפרק התודה (לקמן פג.) כדי נסבה הוי כמ"ד אין חוזר ומלמד בהיקשא ומיהו בפרק קמא דחולין (דף כב.) ליתא שינויא דכדי נסבה אבל בסוף דם חטאת (לקמן צח.) משני תרוייהו ומיהו אפשר דהכא מודו כולי עלמא דחוזר ומלמד בהיקשא כיון דמצורע מול דהוא מלמד לאשון ולתירוץ זה אנו צריכין בסמוך דדריש בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת [ל] דהיינו [כה] חטאת והיקשא גופיה מג"ש ילפינן לה: **פליג בברייתא.** הקשה בקונטרס [כו] ליתי מקמילה דלא כתיב בה אלא כהונה ותנן קמץ בשמאל פסל ולא פליג רבי שמעון ותירץ דהיינו טעמא דלא פליג ר' שמעון דנפיק ליה דשמאל פסול מקדשי קדשים היא כחטאת וכאשם וקשה דאי ידע לברייתא דבסמוך מאי קשיא ליה מזריקה הא בהדיא פליג דמכשר זריקה בשמאל דקתני לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם דהיינו כזריקת אשם ונראה דהוה משני מיד יד נפקא: **ולמאן** דאמר נמי בעי קידוש קומץ. היינו רב נחמן בר' יצחק ואיתותב לקמן בהקומץ רבה (דף ס.) ומכל מקום ניחא [כז] לפרושי מילתיה דר' שמעון ככולי עלמא: **בשמאל** אכשורי מכשר. פירש בקונטרס כדאמרינן לקמן בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם וקשה דהתם איירי במעלה הקומץ בכלי להקטיר אבל כשנותן הקומץ בכלי שרת לקדשו לעולם אימא לך דבעי נתינה בימין כמו שהקמילה בימין ובזבחים (דף כה.) פירש בקונטרס דמכשר בשמאל משום דלא עדיף מקבלה דמכשר רבי שמעון בשמאל וגם זה קשה דלעולם אימא לך דעדיף משום דכתיב בה קרא יד יד דרבא ושמא לא מסתבר ליה למדרש דעדיף מקבלה ואם תאמר מאן דבעי קידוש קומץ היינו רב נחמן לקמן בהקומץ רבה (דף ס.) [מ] פליג איהודה בריה דרבי חייא ויש לומר דהוה מפרש בא לעובדה ביד בקמילה גופה כדמשמע הכא או בהעלאה ביד להקטיר לאחר שנתקדש בכלי: **לקומץ** דמנחת חוטא. אף על גב דימלא כפו ממנה לא כתיב במנחת חוטא ומייתי [כח] ילפינן לעיל יד יד לקמילה: **קמץ** ועלה בידו צרור. ואם תאמר מאי אירייא עלה אפי' נשאר בשיריים נמי דהויא לה מנחה שחסרה קודם קמילה ופסולה כדאמרן לעיל ויש לומר שאין רגילות לנמלס העשרון שלא יהא בו מעט יותר ואם תאמר ולרבי יהודה בן בתירא נימא דיחזור ויקמוץ ושמא סתם לן תנא דלא כוותיה אי נמי יש לחלק בין קמילה פסולה לקמילה הנעשית מפסולין:

וזו

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פי"א מהלכות פסוה"מ הל' גו:]

◆

מוסף רש"י

זרק בשמאל פסול ורבי שמעון מכשיר. אשאר כל הזבחים קאי דלא כתב בהו אצבע אלא הרקו הכהנים, אבל בזריקת חטאת מודה ר"ש כדאמר לעיל באצבעו ותנן שלא תהא נתינה אלא בימין, **ואלא הא דאמר רבא.** במנחות בפ"ק (דף י.): יד יד לקמילה בפרשת מלורע עביד כתיב על תנוך אזן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית ויקרא יד כדמפרש התם וקאמר רבא יד דמלורע אתי לג"ש למגמר יד דקמילה מינה שתהא בימין והיכא כתיב יד בקמילה דימלא כפו ממנה למה לי. יד בקמילה לקידוש קומץ, בכלי שרת שיהא בימין שאותו הכלי שהוא מקדש בו כדי הימנית. **ולמאן דאמר נמי דבעי קידוש קומץ.** דאיכא אמוראי דפליגי התם במילתיה דר"ש, ואיכא למ"ד הכל מודים בקומץ שטעון קידוש וכי קאמר ר"ש שלא בכלי שרת כשרה בהקטרה קאמר אם נטלו מתוך כלי שרת לאחר שקידשו והקטירו בידו. **בשמאל אכשורי מכשר.** לקדש דלא עדיף קידוש הקומץ מקבלת הדם דמכשר לה רבי שמעון בשמאל מאי טעמא דר' שמעון. דמכשר הקטרת קומץ שלא בכלי אם העלו למזבח בידו אמר קרא במנחה קדש קדשים היא כחטאת וכאשם, להכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם לומר לך בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת שזריקת דמה ביד ימין כמתן אצבע ולא בכלי ובעיא ימין דכתיב בה אצבע וכהונה. [זבחים כד: כה.]. **כחטאת וכאשם.** להכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם [זבחים יא.]. **בא לעובדה ביד.** הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה, ביד שלא קדשו בכלי [להלן כו.] כהעלאת הקטרה ביד שלא בכלי [זבחים יא.]. **עובדה בימין.** שהקומץ כנגד זריקת דם חטאת שהיא ביד באצבע ובימין [שם]. **בא לעובדה בכלי.** דאי לעובדה בשמאל, להוליך הכלי שקדשה בתוכו, בשמאלו למזבח ויטלנו בשמאלו מן הכלי על האשים, כזריקת דם אשם שהיא מן הכלי למזבח שאינה בנתינת אצבע דלא כתיב אצבע אלא בחטאת, ובשמאל לר"ש בכל הזבחים חוץ מחטאת כדאמרינן לקמן בפרק שני [שם כה:] זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר חוץ מחטאת, משום דר"ש אמר כל אצבע וכהונה דגמרינן ממצורע דכתיב ביה אצבע וכהונה ימין ובזריקה לא כתבו בה אצבע אלא כהונה ובזריקה כל הזבחים לא כתיב בו אצבע אלא כהונה חוץ מחטאת [שם יא.]. **הואיל ואמר** ר"ש. בפרק דמנחות [ו.] כדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה לא הטעינה שלא יהא קרבנו מהודר, אימא קמילה בשמאל תתכשר בה. קא משמע לן. יד יד דרבא [שם כה.]. **שלא יהא קרבנו מהודר.** שלא תהא המנחה נאה [לעיל ו.].

◆

שיטה מקובצת

א) והרי זריקה דלא כתיב בה. זבחים דף כד) כל הסוגיא: ב) דתניא זרק בשמאל והשאר מחק: ג) וחד לקידוש קומץ לר"ש כו' פרש"י בפ"ג דקתני כו'. עד א) קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר. וא"ת מאי קאמר בשמאל מכשיר ר"ש אין לומר אחר שקמצו בימינו נתנו בשמאל ונתנו בכלי שרת דהא לא מכשיר ר"ש כדאיתא בפ' הקומץ רבה קבל בימינו ונתן לשמאלו יחזיר לימינו דברי ר"א ור"ש ותחב"א כיון שנתנו לשמאל פסלתו ומפרש ר"ע משום דבעי לאקדושי

מסורת הש"ס

א) [זבחים כ:], ב) [זבחים כד:] ולר"ש, ג"ק, ג) בשמאל. ג"ק, ד) לקמן ס., זבחים יא. כה., ה) [לעיל ו. ועי"ש], ו) סוטה יד., ז) ג"ק מח"ו, ח) [ויקרא ה], ט) כ"ה הקומץ. ג"ק, י) כמנחה דכימין היא. ג"ק, כ) נ"ל מליקה. ל) כרי"ש דזבחות. ג"ק. מ) שייך למילק דליתא. ג"ק. נ) דהיינו היקשא חטאת גופיה מג"ש. ג"ק. ס) ורב נחמן פליג. ג"ק.

◆

תורה אור השלם

א. לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם: ויקרא ו י

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לקידוש קומץ היכא דמקדש:

◆

שיטה מקובצת (המשך)

ליישב הסוגיא אליבא דכ"ע אפי' למ"ד חוזר ומלמד בהיקש מיהו קשה לפי' ר"ת דגריס והרי מליקה אבל זריקה לכ"ע פסולה בשמאל הא ליהודה בריה דר' חייא זריקה בשמאל כשרה (רק) [דהא] קאמר עובדה בשמאל כאשם וגם לפי' הר"ר אלחנן קשה דסוגיא זו אתיא כמ"ד דבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקש הא למ"ד חוזר ומלמד זריקה בשמאל פסולה והא יהודה בריה דר' חייא אית ליה חוזר ומלמד אפ"ה קאמר דזריקה בשמאל כשרה וצ"ל דיהודה בריה דר' חייא לא ס"ל כר"ע דדריש מה חטאת אינה באה אלא מן החולין ובידו הימנית אלא ס"ל כר"א דדריש מה חטאת מקדש בבלוע בפרק דם חטאת אבל ימין לא ילפינן מינה הלכך לא יליף יהודה בריה דרבי חייא ימין בשאר קדשים מחטאת. מהר"ם: ס) דאמר יהודה: ו) וה"ה במתניתין ואי קשיא לותיב מקמיצה: ז) דשמאל פסל בה מקדש קדשים היא ותיבת במנחה נמחק: ח) מכשיר וע"כ אקידוש קאי דאילו אקמיצה לא פליג ר"ש דבעינא ימין כדאיתא לקמן שאלו את רבי זו מנין כו' [ופליגי תרי אמוראי בגמרא] תיבת לקמן נמחק: ט) כלי כיון דקמצו מכלי: י) שרת בהעלאה ע"ג המזבח וקאמר: יא) ולרב נחמן נמי דאמר כר קידוש קומץ שמעינן ליה דמכשיר בשמאל דהא קידוש קומץ במנחה כקבלה בדם והא קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר כגירסת רש"י של מהר"ם וכו': יב) תיבת עובדה נמחק: יג) קדש קדשים ואות י' נמחק: יד) כחטאת דביד ימין. תיבות דחטאת לגבי בימין נמחק. נ"א עובדה בימין וכקטירה כמתנות דם דחטאת שהוא בידו ממש ובעיא ימין דכתיב ביה ונתן ב) אצבעו וכהונה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן ומודה ר"ש דבימין הוא דאמר ר' שמעון כל מקום שנאמר אצבע אינו אלא ימין וכי אמר ר' שמעון זרק בשמאל כשר בשאר קרבנות קאמר דזריקתן בכלי אבל חטאת דמתנתה באצבע מודה וה"נ אמרינן בברייתא בפ"ב דזבחים באצבעו ונתן מלמד שלא תהא מתנתו אלא בימין: בא לעובדה להקטירה בכלי דבכלי עצמו נותנה ע"ג האישים עובדה בשמאל כזריקת אשם שהוא בכלי ולא באצבע דמכשיר רבי שמעון [זריקה] בשמאל משום דלא כתיב אצבע כדאמרי' לעיל זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר והקטרת קומץ במנחה כנגד זריקת דם במזבח ואשם לאו דוקא אלא לישנא דקרא נקיט והשתא נפקא לן קמיצה בימין ומהכא נפקא דכל עבודות מנחה הנעשות ביד ימין בעי ויד יד למה לי ע"כ: טו) ואין זה משנה בשום מקום: טז) מאורלינ"ש [ומאי פריך] אמאי לא פליג [ומאי פריך]

בכלי וכיון שנתן לשמאל נעשה כדם שנשפך מן הצואר לרצפה ואספו שהוא פסול מכלל דר"א ור"ש לא בעו קדוש אלמא מאן דבעי [illegible]

דלמא הא דלא פליג ר"ש בזריקה לאו משום דכתיב כהונה אלא בהיקשא דזאת התורה כו'. מהר"ם: יז) דאפי' גרסי' והרי מליקה: יח) תיבות [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones